

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 310/2022-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou MICHALIČKA advokáti s. r. o., Halenárska 18, Trnava, IČO 53 309 936, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Miroslav Michalička, proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok č. k. 5 C 220/2010-871 z 29. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Pezinok č. k. 5 C 220/2010-871 z 29. októbra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Pezinok č. k. 5 C 220/2010-871 z 29. októbra 2020 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Pezinok **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 1. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Pezinok

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 220/2010-871 z 29. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 310/2022-15 z 24. mája 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 220/2010 z 25. apríla 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil sťažovateľovi povinnosť vypratať nehnuteľnosti zapísané na [REDAKOVANÉ] vedenom katastrálnym odborom [REDAKOVANÉ] pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ] – pozemok registra [REDAKOVANÉ] s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ], druh pozemku – [REDAKOVANÉ], s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ], druh pozemku – [REDAKOVANÉ], s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ] druh pozemku – [REDAKOVANÉ], s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ], druh pozemku – [REDAKOVANÉ], s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ], druh pozemku – [REDAKOVANÉ], s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] s výmerou [REDAKOVANÉ], druh pozemku – [REDAKOVANÉ] a stavbu so súpisným číslom [REDAKOVANÉ] postavenú na parcele [REDAKOVANÉ] – popis stavby: [REDAKOVANÉ]. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 220/2010 z 18. januára 2019 žalobkyni obci [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalobkyňa“ a „zúčastnená osoba“) priznal proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Po podaní odvolania sťažovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 8 Co 284/2017 z 21. augusta 2018 potvrdil rozsudok okresného súdu a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

3. Následne okresný súd uznesením (vydaným vyšším súdnym úradníkom, pozn.) č. k. 5 C 220/2010-843 z 29. januára 2020 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) rozhodol o povinnosti sťažovateľa zaplatiť náhradu trov konania v sume 8 422,01 eur, pričom vychádzal z hodnoty predmetu sporu vo výške 62 716,32 eur. Odôvodnil to tým, že na základe predložených znaleckých posudkov bola v konaní preukázaná takáto hodnota nehnuteľných vecí, ktorých vypratania sa žalobkyňa domáhala. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd (sudca, pozn.) napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

4. Okresný súd v napadnutom uznesení zamietnutie sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka v podstatnom odôvodnil tým, že predložené znalecké posudky jednoznačne preukázali, že nehnuteľnosti, ktorých vypratania sa žalobkyňa domáhala, boli ocniteľné. Ďalej uviedol, že sa stotožnil so závermi ústavného súdu uvedenými v jeho rozhodnutí č. k. III. ÚS 334/2007-25 z 23. apríla 2008 (ďalej len „nález z 23. apríla 2008“) a výpočet tarifnej odmeny zástupcu žalobkyne zo všeobecnej ceny nehnuteľností, ktorých vypratania sa žalobkyňa v spore domáhala, preto považoval za zákonný. Podľa názoru okresného súdu sa v tomto smere nazeranie na túto otázku nezmenilo ani vydaním uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 121/2019-17 z 3. apríla 2019 [ďalej aj „uznesenie z 3. apríla 2019“ (ktorým v sťažnosti argumentoval aj sťažovateľ), pozn.], pretože podľa posúdenia okresného súdu ústavný súd v tomto rozhodnutí nevyjadril svoj právny názor, či pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia v sporoch o vypratanie nehnuteľnosti majú všeobecné súdy aplikovať § 10 ods. 2 (ocenenie v peniazoch,

pozn.) alebo § 11 ods. 1 písm. a) (nemožnosť vyjadrenia hodnoty veci v peniazoch, pozn.) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namieta, že okresný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal nesprávne z § 10 ods. 2 vyhlášky. Napadnuté uznesenie považuje za zmätočné, pretože z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, prečo okresný súd určil hodnotu sporu ako hodnotu nehnuteľností, ak v súdnom konaní bolo zistené, že spornou bola medzi sporovými stranami platnosť nájmu. Zastáva názor, že v danej veci hodnotu sporu nepredstavovala hodnota nehnuteľných vecí, ako to ustálil okresný súd, a preto podľa sťažovateľa nemal byť aplikovaný § 10 ods. 2 vyhlášky, ale § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Argumentoval, že určenie tarifnej hodnoty sporu v závislosti od hodnoty pozemkov by prichádzalo do úvahy, ak by sa viedol spor o vlastníctvo týchto pozemkov, čo však nebol tento prípad (spor sa viedol o vypratanie nehnuteľností, pozn.). Uviedol, že v danom prípade sa žalovaná domáhala splnenia povinnosti (vypratania, pozn.), nešlo však o spor o pozemok ako taký (o určenie jeho vlastníctva, resp. o jeho vlastníctvo, pozn.), len o jeho užívanie. Sťažovateľ vyslovil názor, že splnenie povinnosti (vypratanie, pozn.) nie je možné oceniť peniazmi.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 65/22 doručenom ústavnému súdu 6. júla 2022 v podstatnom uviedol, že pri svojom rozhodnutí o trovách konania vychádzal z § 10 ods. 2 vyhlášky, keďže v konaní mal jasne určenú hodnotu predmetu sporu (na základe všeobecnej hodnoty nehnuteľností, ktorých vypratania sa zúčastnená osoba domáhala, určenej vypracovanými znaleckými posudkami, pozn.). Ďalej uviedol, že odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahuje ustálenie hodnoty predmetu sporu, výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny, uvedenie jednotlivých úkonov právnej služby poskytnutých žalobkyni a jej zástupcom, za ktoré bola priznaná náhrada, režijný paušál, výpočet náhrady za stratu času a výpočet cestovných výdavkov. Podľa názoru okresného súdu ústavný súd vo svojom uznesení z 3. apríla 2019 (ktorým v sťažnosti argumentoval aj sťažovateľ, pozn.) nevyjadril svoj názor, či majú sudy pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia v sporoch o vypratanie nehnuteľností aplikovať § 10 ods. 2 vyhlášky (ocenenie v peniazoch) alebo § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (nemožnosť vyjadrenia hodnoty veci v peniazoch), len považoval za ústavne udržateľné a nevykazujúce znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle závery uvedené v tam posudzovaných uzneseniach všeobecného súdu. Okresný súd ďalej poukázal na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 478/2014-28 z 18. marca 2015 (ďalej len „nález z 18. marca 2015“) a uviedol, že ústavný súd vyrubenie súdneho poplatku za žalobu podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov nepovažuje za určujúce pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia strany sporu. Vychádzať z nemožnosti ocenenia predmetu konania peniazmi v súlade s položkou 1 písm. b) zákona Slovenskej národnej rady

č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) pri určovaní náhrady trov právneho zastúpenia podľa príslušných ustanovení vyhlášky nie je na mieste, preto aj v spore o vypratanie nehnuteľností je možné vyjadriť hodnotu veci v peniazoch a predložené znalecké posudky jednoznačne preukázali, že nehnuteľnosti, ktorých vypratania sa žalujúca strana domáhala, boli oceníteľné. Tiež poukázal na závery ústavného súdu v jeho náleze z 23. apríla 2008 a vo vzťahu k nim uviedol, že sa stotožnil s týmto právnym názorom ústavného súdu a výpočet tarifnej odmeny zástupcu žalobkyne zo všeobecnej ceny nehnuteľností, ktorých vypratania sa žalobkyňa v spore domáhala, považoval za zákonné.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

7. Zúčastnená osoba (žalobkyňa, pozn.) vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 8. júna 2022 v podstatnom uviedla, že sťažovateľom namietaná právna otázka už bola v judikatúre ústavného súdu vyriešená (nálezom z 23. apríla 2008, pozn.). Na podporu svojich tvrdení tiež uviedla závery uvedené v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 119/2012-24 zo 16. mája 2012 (ďalej len „nález zo 16. mája 2012“), podľa ktorých pokiaľ sú vec, právo alebo plnenie, ktoré sú predmetom daného súdneho sporu, peniazmi oceníteľné, potom sa táto suma považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci. Poukázala na to, že sťažovateľ 10. mája 2021 (teda po podaní ústavnej sťažnosti, pozn.) bez toho, aby bola proti nemu zahájená exekúcia, splnil povinnosť v celom rozsahu úhradou okresným súdom určenej výšky náhrady trov v prospech zúčastnenej osoby. Podľa názoru zúčastnenej osoby okresný súd v danej veci správne aplikoval a interpretoval závery uvedené v náleze z 23. apríla 2008. Uviedla, že v konaní sa domáhala súdnej ochrany svojho výlučného vlastníckeho práva k pozemkom a stavbám žalobou na základe § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom všetky žaloby sú podľa tohto ustanovenia žalobami na plnenie a plnenie je v zásade vždy možné ohodnotiť peniazmi. Dodala, že sa v súdnom konaní domáhala vypratania pozemkov a stavieb a táto žaloba patrí medzi reivindikačné žaloby. Tiež doplnila, že podľa právneho názoru uvedeného v náleze z 23. apríla 2008 je vypratávanie vydaním veci. Uviedla, že vydaním veci sa príjemcovi prakticky vracia určitá vec v konkrétnej hodnote, teda vlastníčkovi sa vracia hodnota všetkých súčastí vlastníckeho oprávnenia, ktoré boli obmedzené protiprávnym konaním neoprávneného držiteľa. Vo vzťahu k sťažovateľom uvádzanému uzneseniu z 3. apríla 2019 uviedla, že predmetné rozhodnutie neobsahuje žiadny právny názor ústavného súdu ku kvalifikácii vypratania nehnuteľností vo vzťahu k oceníteľnosti predmetu konania peniazmi. Dodala, že sťažovateľom citovaná časť tohto zdanlivo opozitného rozhodnutia nemôže mať vplyv na to, ako *in concreto* okresný súd v danom prípade správne aplikoval závery nálezu z 23. apríla 2008. Podľa názoru zúčastnenej osoby tak napadnuté uznesenie nie je možné považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Uviedla, že právny názor ústavného súdu uvedený v náleze z 23. apríla 2008 smeruje k tomu, že predmetom sporu o vypratanie nehnuteľností je prakticky určité panstvo nad vecou, resp. určitý súbor práv, ktoré sú ako majetková hodnota oceníteľné peniazmi. Doplnila, že tieto peniazmi oceníteľné oprávnenia nie je možné zúžiť len na *ius utendi*, pretože vypratáním nehnuteľností sa zúčastnenej osobe umožnilo realizovať aj niektoré oprávnenia zo sféry *ius disponendi* alebo aj *ius possidendi*. Ďalej uviedla, že keďže žaloba o vypratanie nehnuteľností smeruje ako reivindikačná žaloba k vydaniu nehnuteľností ako vecí, okresný súd správne právne

posúdil, že sa má uplatniť tarifná hodnota podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Z dôvodu, že predmetom tejto žaloby nie je riešenie výlučne odstránenia hnutelných vecí z vypratávanej nehnuteľnosti (pretože vypratanie nehnuteľnosti smeruje k úplnému vydaniu nehnuteľnosti vlastníkovi, nielen k odstráneniu cudzích hnutelných vecí z nehnuteľnosti, pozn.), nie je možné za tarifnú hodnotu sporu považovať hodnotu určenú podľa § 11 vyhlášky, ako to tvrdí sťažovateľ.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľovi bola výzvou ústavného súdu z 8. júla 2022 daná možnosť vyjadriť sa k stanoviskám okresného súdu a zúčastnenej osoby. Predmetná výzva bola riadne doručená 11. júla 2022. Sťažovateľ v lehote 10 dní stanovenej ústavným súdom požadované stanovisko nezaslal, čím nevyužil právo vyjadriť sa.

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a zúčastnenej osoby, ako aj okresným súdom predloženého spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd vyčíslil náhradu trov súdneho konania. Podstata argumentácie spočíva v nesprávnom aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky, podľa názoru sťažovateľa mal okresný súd v danom prípade aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, pretože spor sa viedol o vypratanie nehnuteľností.

11. V zmysle konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 84/2020).

12. Úlohou ústavného súdu bolo v danej veci preskúmať, či požadované limity spravodlivého súdneho konania boli v prípade sťažovateľa dodržané a či okresný súd napadnutým uznesením nezasiahol do už uvedených ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľa.

IV.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie:

13. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 234/2020).

14. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o náhrade trov konania vrátane jej výšky. Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“). Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 121/2019).

15. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, ešte neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (III. ÚS 54/2019).

16. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepíateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka (I. ÚS 84/2020).

17. Na účely posúdenia opodstatnenosti uplatnenej sťažostnej námietky sťažovateľa sa ústavný súd oboznámil s obsahom vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu. Zistil, že predmetom konania vo veci samej bolo rozhodovanie o žalobe o vypratanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce ██████████

18. Z § 9 ods. 1 vyhlášky vyplýva, že základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu. V zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná

sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

19. Už vo svojom skoršom rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 107/2012 ústavný súd judikoval, že pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) znamená najmä vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, teda s otázkou, aké účinky má pre účastníkov konania meritórne rozhodnutie vo veci.

20. V okolnostiach posudzovanej veci sa ústavný súd nestotožňuje s obranou uvádzanou okresným súdom a zúčastnenou osobou. Pokiaľ ide o nález zo 16. mája 2012 (v ktorom ústavný súd vyslovil právny názor, že pokiaľ sú vec, právo alebo plnenie, ktoré sú predmetom daného právneho sporu, peniazmi ocniteľné, potom sa táto suma považuje za základ pre tarifnú hodnotu, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva k takejto veci, pretože vyhláška dôsledne rozlišuje situácie pre náhrady trov konania, keď je predmet právneho sporu, o ktorom vlastníctve sa rozhoduje, peniazmi ocniteľný a keď nie je, pozn.), ako aj o nález z 18. marca 2015, v týchto prípadoch bolo predmetom súdneho konania určenie vlastníckeho práva k hnutelnej veci (osobnému motorovému vozidlu, pozn.), resp. určenie vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam. V predmetnej veci však nešlo o spor týkajúci sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ale predmetom bol špecifický prípad uplatňovania vlastníckeho práva v podobe vypratania nehnuteľností, ktorý sám osebe nie je ocniteľný v peniazoch. K rovnakému záveru už v minulosti dospel ústavný súd napríklad aj v uznesení č. k. II. ÚS 477/2018-12 z 11. októbra 2018.

21. S poukazom na vlastnú rozhodovaciu činnosť (napríklad uznesenia č. k. II. ÚS 477/2018-12 z 11. októbra 2018 a č. k. I. ÚS 121/2019-17 z 3. apríla 2019) ústavný súd zdôrazňuje, že za ústavnoprávne súladný postup všeobecných súdov pri určovaní náhrady trov konania v sporoch, ktorých predmetom je vypratanie nehnuteľností, považuje práve postup spočívajúci v aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, teda ako pri veci, ktorej hodnotu nie je možné určiť alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. V tejto súvislosti je nutné poukázať aj na poznámku k položke 1 sadzobníka súdnych poplatkov (príloha zákona o súdnych poplatkoch, pozn.), podľa ktorej zo žaloby o vypratanie nehnuteľnosti sa poplatok vyberie podľa písm. b) tejto položky, teda pevnou sumou, ktorá sa aplikuje na prípady, ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi. V tomto prípade tak sám zákonodarca predpokladá, že ide o tzv. neocniteľný predmet konania. Tiež je možné doplniť, že v prípade predmetu konania, ktorým je vypratanie nehnuteľnosti, ide o uloženie istej povinnosti. Zároveň k námietke, že ústavný súd v uznesení z 3. apríla 2019 nevyslovil žiadny právny názor ku kvalifikácii vypratania nehnuteľnosti vo vzťahu k ocniteľnosti predmetu konania peniazmi, je nutné uviesť, že sa s týmto nie je možné stotožniť. Práve naopak, ústavný súd posúdením postupu súdu, keď aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky posúdil v obdobnej veci ako ústavnoprávne súladnú, dal jasnú odpoveď na potrebu aplikácie tohto ustanovenia vyhlášky v prípade žalôb, ktorých predmetom je vypratanie nehnuteľnosti.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku nálezu.

23. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Po vrátení veci je okresný súd povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa s tým, že podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde je v ďalšom konaní viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok:

24. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd sa riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané. V súlade so svojou doterajšou judikatúrou vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa okresný súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedeného práva hmotnoprávneho charakteru. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky (§ 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je v sume 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Celkovo sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov v sume 384,08 eur.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2022

Miloš Maďar
predseda senátu